

1. Antichitatea și cultura ei

1.1. Religie și cultură în Orientul Antic

1. Topografia Orientului Antic

A) China – 2. B) Mezopotamia – 7. C) Iudea – 4. D) Fenicia – 3. E) India – 6.

2. Personalități din Orientul Antic (I)

A) Hammurabi – Darius I.; B) Darius I. – David; C) Keops – Hammurabi; D) Darius I. – Xerxes

3. Personalități din Orientul Antic (II)

A) Hammurabi B) Solomon C) Darius I. D) Keops

4. Noțiuni legate de Orientul Antic

a) monoteism b) politeism c) despotism

5. Termeni istorici-cheie ai istoriei Orientului Antic

Egipt: agricultură prin irigație, faraon, mumie

Persia: Xerxes, Darius, dualism religios

poporul evreu: David, Israel, Babilonia

se exclude: brahmanism

6. Religii și civilizații

Fragment	Felul religiei	Civilizație	Numele zeului	O denumire geografică
A	politeistă	Mezopotamia	Anunakik	ex. Tigru, Eufrat
B	monoteistă	evreiesc	Dumnezeu	ex. Palestina
C	politeistă	egiptean	Osiris	ex. Nil

7. Viziunea religioasă egipteană

Criteria de evaluare	Rezolvare optimă	Puncte
Înțelegerea sarcinii	Candidatul prezintă credința în viața de apoi.	1
C O M P E T E N Ț E 1.2. Compararea diferitelor informații, provenite din surse diferite. 4.4. Diferențierea și aprecierea factorilor, criteriilor esențiale și mai puțin esențiale.	Candidatul constată pe baza imaginilor că credința egiptenilor în viața de apoi e oglindită în obiceiurile de înmormântare. Viața de apoi este posibilă numai prin păstrarea corpului, de aceea ei au îmbălsămat decedatul (mumia). Egiptenii și-au imaginat viața de apoi după modelul vieții de aici. Acest lucru îl dovedește și faptul, că statuile mici așezate în mormânt prezintă scene din viața cotidiană; sufletul mortului îi aduce sacrificii lui Osiris, care – referindu-se la rolul Nilului în circulație – ajunge pe o navă în lumea de dincolo. Rangul domnului infernului, al lui Osiris este semnalat de o coroană de faraon. Pe baza sursei istorice candidatul poate să tragă concluzia că potrivit credinței egiptenilor decedatul trebuie să dea socoteală de faptele sale din această lume, iar dacă faptele bune cîntăresc mai mult, va avea parte de pace veșnică.	10

Criteria de evaluare	Rezolvare optimă	Puncte
2.1. Identificarea noțiunilor istorice, utilizarea lor corectă.	Va evidenția acele fragmente din sursele istorice care ne dau informații despre viața cotidiană a egiptenilor antici: de ex. că domnitorul îi judecă pe supușii săi, dintre ocupații apare creșterea animalelor, numele de materii, obiectele apărute în text ne conduc la meserii și la comerț, iar apariția bărcii soarelui deasupra stelei la navigație. Din punctul de vedere al sarcinii nu este atât de importantă descrierea detaliilor cultului mortuar, al zeilor.	
Redactare, corectitudine a limbajului	Candidatul denuște și folosește corect elementele viziunii religioase egiptene: Osiris domnitorul lumii de jos, sufletul mortului, mumia, etc. Raționament clar, corectitudine a limbajului, ortografie	1

8. Dezvoltarea scrisului

Criteria de evaluare	Rezolvare optimă	Puncte
Înțelegerea sarcinii	Candidatul prezintă felurile de scrieri utilizate în Orientul antic, circumstanțele apariției și funcțiile lor.	1
C O M P E T E <p>1.2. Compararea informațiilor provenite din surse diferite.</p> <p>1.3. Interpretarea documentelor iconice după puncte de vedere stabilite.</p> <p>1.4. Utilizarea hărților istorice la acumularea cunoștințelor.</p> <p>3.7. Cunoașterea denumirii, a ordinea cronologică, precum și a celor mai importante caracteristici ale marilor epoci istorice</p>	<p>Candidatul deduce pe baza sursei istorice scrise diferitele funcții ale scrisului: textele de cult (de ex. pe baza sursei vroiau ca muncitorii să dăltuiască o inscripție), care adesea erau și podoaba suprafeței unde se aflau (inscripție cioplită cu dalta sau pictată – se poate aminti și pe baza imaginii sau a sursei scrise), acte juridice, înregistrarea contractelor (dovedirea proprietății: „îți testez”), rezolvarea chestiunilor administrative (fragmentul este o cerere).</p> <p>Poate deduce funcțiile scrisului și pe baza imaginilor și poate denumi materiile folosite (care depindeau de situația locală): papyrus în Egipt, lut în Mesopotamia. Pot fi diferențiate tipurile semnelor de scriere: scrierea hieroglifică este un sistem de semne care folosește una sau mai multe consoane, cuvinte și semne interpretative. Scrierea cuneiformă se compunea din semne ale silabelor și ale noțiunilor, scrierea feniciană era o scriere cu litere. Cu ajutorul hărții potrivite a atlasului istoric pot fi numite civilizațiile, unde scrierile diferite au luat naștere. (Egipt, orașe-stat din Sumer, orașele comerciante feniciene.) Din atlasul istoric se poate afla și faptul, că în biblioteca de la Ninive s-au păstrat 22 de mii de tăblițe de lut cu scriere cuneiformă.</p> <p>Candidatul prezintă fundalul istoric al apariției scrisului: în societățile din apropierea fluviilor apariția și dezvoltarea scrisului a fost motivată de înregistrarea recoltei, de eternizarea textelor cultice, iar în Fenicia de realizarea tranzacțiilor comerciale.</p> <p>În societățile din apropierea fluviilor cunoașterea scrierii a fost sarcina și privilegiul scribilor, care formau o pătură socială aparte.</p>	10

Criteria de evaluare	Rezolvare optimă	Puncte
2.1. Identificarea noțiunilor istorice, utilizarea lor corectă.	Candidatul alege dintre termenii istorici-cheie dați pe cei mai potriviți pentru prezentarea apariției scrisului (tăbliță de lut, papirus, preoțime, înregistrare, scrierea cu litere, scrib, scrierea cuneiformă, inscripție funerară, bibliotecă), și numește corect tipurile de scriere (hieroglife, scrierea cuneiformă, scrierea cu litere semnănd sunetele).	
Redactare, corectitudine a limbajului	Raționament clar, corectitudine a limbajului, ortografie	1

9. O imagine din Egiptul Antic

a) C; b) A; c) B

10. Două texte din manual despre Egiptul Antic

a) *Textul manualului din 1966:* A, B, D / *Textul manualului din 1998:* C, E, F

b) *De subliniat:* deznădejdea asuprașilor; mulțimile asuprașite; exploatarea; lupta dintre clasele sociale; asuprașirea c) Manualul scris în socialism trebuia să-i servească ideologiei istorice a luptei marxiste dintre clasele sociale, manualul scris după schimbarea regimului nu a fost obligat de asemenea prescrieri (1 punct). Și rezultatele științei istoriei au schimbat imaginea Egiptului Antic într-una mai nuanțată (1 punct). d) Imperiul Vechi și prima epocă interimară care îl urmează

11. Schimbarea religiei evreilor

1. – D; 2. – A; 3. – B 4. – C; 5. – E; 6. – F

12. Faraonii egipteni

Criteria de evaluare	Rezolvare optimă	Puncte
Înțelegerea sarcinii	Candidatul se concentrează asupra rolului economic al faraonului	1
COMPETENTE	1.1. Culegerea informațiilor din surse istorice (obiecte, documente, etc.), formularea concluziilor.	5
	3.7. Cunoașterea denumirilor epocilor istorice mari și mici, a ordinii și a trăsăturilor celor mai importante.	
2.1. Identificarea noțiunilor istorice, folosirea lor corectă.	Candidatul utilizează corect noțiunile temei (de ex. faraon, economie regală, putere nelimitată, agricultură de irigație).	
Redactare, corectitudine a limbajului	Raționament clar, corectitudine a limbajului, ortografie	1

13. Religia monoteistă a poporului evreu

Criteria de evaluare	Rezolvare optimă	Puncte
Înțelegerea sarcinii	Candidatul caracterizează religia poporului evreu din Antichitate pe baza punctelor de vedere date. Se oprește asupra tuturor celor trei puncte de vedere stabilite în exercițiu.	3

Criterii de evaluare		Rezolvare optimă	Puncte
C O M P E T E N Ț E	1.1. Culegerea informațiilor din surse istorice (obiecte, documente, etc.), formularea concluziilor.	Candidatul identifică pe baza fragmentelor citate cele mai importante puncte de reper ale formării religiei evreiești (din zeul războinic al regiunilor sudice, Iahve, din zeul furtunii și al tunetului (B) în Dumnezeuul poporului evreu (D), apoi devine creatorul lumii, susținătorul vieților pe pământ (A). Accentuează caracteristicile monoteismului.	9
	3.7. Să fie capabil să caracterizeze diferitele epoci istorice din mai multe puncte de vedere.	Sursele istorice se referă și la faptul, că Dumnezeu nu revendică numai fapte religioase de la credincioși, ci creează o relație personală cu ei (D), și le ridică cerințe morale (C). Această relație personală, alianța dintre poporul Israelului și Dumnezeu este un element important al credinței evreiești.	
	4.1. Să fie capabil să prezinte din mai multe unghiuri rolul personajelor istorice în derularea evenimentelor.	Pe parcursul istoriei sale poporul evreu a trebuit să depună mărturie de existența lui Dumnezeu în fața celorlalte popoare. Candidatul poate să se oprească asupra faptului, că religia evreiască nu a avut fondator: fondatorul este însuși Dumnezeu, care și-a manifestat legile oamenilor prin intermediul patriarhilor (Avram, Isac, Iacob), apoi prin Moise, iar mai târziu i-au continuat misiunea regii și profeții, au înnoit manifestarea lui (F).	
	2.1. Identificarea noțiunilor istorice, utilizarea lor corectă.	Candidatul utilizează corect noțiunile necesare pentru dezbaterăa temei (de ex. monoteism, preot, profet, rege, templu, Vechiul Testament).	
Redactare, corectitudine a limbajului		Raționament clar, corectitudine a limbajului, ortografie	4

1.2. Apariția democrației în Atena

14. Noțiunile de bază ale democrației elene

De subliniat: mai democratic, tiranie, ostracismului, pe strategii, arhonției lui, de Marathon.

15. Locurile semnificative ale istoriei elene

În ordinea descrierii din tabel: D – Atena / F – Milet / E – Salamis / A – Pasul Thermopylae

16. Instituțiile democrației din Atena (I)

Afirmații	Text	Figură	Ambii	Nici unul
Demosul avea în Atena o pondere politică mai mare decât aristocrației.	X			
În fruntea poporului din Atena stăteau funcționari desemnați prin tragere la sorți sau aleși.		X		
Bogăția și puterea statului se bazează pe munca demosului.	X			
Fiecare cetățean cu drepturi depline are voie să ia parte în rezolvarea chestiunilor comune.			X	
Sistematizarea diurnei a făcut posibilă și pentru cei mai săraci să ia parte în rezolvarea chestiunilor comune.				X

17. Atena în timpul domniei lui Pericle

- a) demosul (mulțimile)
 b) aristocrația
 c) din unghiul aristocrației
 d) semnifică democrația
 e) Fiindcă acesta este un manifest politic, al cărui țel este critica și accentuarea lucrurilor negative.
 f) de ex. comportamentul Atenei în ceea ce privește aliații; impunerea demagogiei în adunarea populară

18. Instituțiile democrației din Atena (II)

Criteria de evaluare	Rezolvare optimă	Puncte
Înțelegerea sarcinii	Candidatul prezintă și evaluează funcționarea sistemului instituțional al democrației ateniene.	1
COMPETENTE	1.2. Compararea informațiilor provenite din surse diferite. 1.9. Sensibilizarea față de amănunte în decursul preluării și analizării surselor.	10
	Conducerea de către oamenii de rînd este dovedită de faptul, că arhonții, care înainte erau funcționarii conducători ai statului, acum erau aleși prin tragere la sorți, iar corpul arhonților, areopagul era competent numai în chestiunile dreptului familial.	
	Candidatul poate constata că figura e modernă, creată în scopuri didactice, iar textul este descrierea unui contemporan, care simpatizează cu democrația din Atena. După figură în formularea contemporanului „toată lumea” presupune numai cetățenii cu drepturi depline (bărbații peste 18 ani născuți în Atena), fapt care dovedește că în mentalitatea epocii nici nu s-a ivit ideea, ca să-i considere o parte a democrației și egalitatea în drepturi a celor fără drepturi de cetățenie (de ex. a femeilor).	
2.1. Identificarea noțiunilor istorice, utilizarea lor corectă.	Candidatul să utilizeze corect noțiunile necesare pentru prezentarea epocii (de ex. demos, adunarea poporului, alegere, tragere la sorți, arhonte).	
Redactare, corectitudine a limbajului	Raționament clar, corectitudine a limbajului, ortografie	1

19. Atena și Sparta

Atena	
a	prezidează
b	tragere la sorți
c	tragere la sorți
d	alegere
e	execută dispozițiile sale
f	tragere la sorți

Sparta	
g	veto
h	alegere prin aclamație
i	alegere
j	conduce ca și comandant al armatei
k	controlează

De încercuit: c, g

20. Legile lui Dracon

a) 2. (în cazuri de crimă este membrul instanței competente) b) Pedepsele sînt în principiu severe (1 punct), însă procedura, în cazul unei crime circumspecte și fără premeditare oferă delicventului posibilitatea de a fugi sau prin înțelegere (de fapt, referindu-se la aceasta), putea să se refugieze oricine în străinătate (1 punct), de aceea legea nu era considerat mai sever, decît exercițiul antic în general. c) scopul lui este împiedicarea vendetei (prin asigurarea procedurii legale în caz de omor).

21. Noțiunile lumii polisurilor

polis: unitatea politică conducătoare de nivelul cel mai înalt în Grecia antică – stat centralizat pe oraș.

arhonte: funcționarul conducător al orașelor-stat în polisurile grecești în republica aristocratică în urma regatului.

tiranie: cuvînt grecesc, semnifică despotism, o formă dictatorială de stat în Grecia antică în secolele VII-VI î. Hr.

ecclesie: adunare populară în Atena antică.

22. Reformele lui Solon și Clistene

Solon	B și E	Împărțirea funcțiilor după clasele de avere.
	D și H	În chestiunile comune controversate fiecare are datoria să ia o poziție.
	G și A	Despre exil decid prin ostracism.
	C și F	Împărțirea Atenei pe baza teritorială.

23. Formarea democrației în Atena (I)

Sursa A: a) Clistene b) introducerea ostracismului c) împiedicarea formării tiraniei

Sursa B: a) Solon b) împărțirea cetățenilor din Atena pe baza averii c) Și cei mai săraci dispuneau de drepturi politice, meșteșugarii mai cu stare puteau să-și impună influența.

Sursa C: a) Temistocle b) construirea unei flote, organizarea apărării Atenei c) victoria de la Salamis peste persieni, astfel a devenit o putere conducătoare în lumea elenă / construcția navelor, servirea pe nave au fortificat demosul etc.

Sursa D: a) Pericle b) diurnă pentru participanții la activitatea judecătorească c) face posibilă participarea la chestiunile comune și celor mai săraci, zdruncină puterea areopagului.

24. Tirania lui Pisistrate

Criteria de evaluare	Rezolvare optimă	Puncte
Înțelegerea sarcinii	Candidatul prezintă drumul spre putere al lui Pisistrate.	1
COMPETE	1.1. Culegerea informațiilor din surse istorice (obiecte, documente etc.), formularea concluziilor.	5
	1.11. Păreră argumentată despre evenimente și persoane care pot fi evaluate în mod contradictoriu	
	4.4. Diferențierea și aprecierea criteriilor, factorilor esențiali și mai puțin esențiali.	
	Poate constata că Pisistrate aspira la popularitate. Din atmosfera surselor, din perioada lungă de guvernare și pe baza cunoștințelor sale poate deduce faptul, că Pisistrate se bucura de o un respect public, la care s-a adăugat faptul că relațiile comerciale, construcțiile sprijinite de el au favorizat îmbogățirea Atenei. Unul din citate se referă la legăturile dintre evoluția economică, impozitele și prosperitatea statului.	

Criteria de evaluare	Rezolvare optimă	Puncte
2.1. Identificarea noțiunilor istorice, utilizarea lor corectă.	<p>Candidatul pe baza cunoștințelor proprii poate explica apariția tiraniei poate aminti și alte cauze: de ex. a crescut ponderea economică a demosului, însă era nemulțumit cu influența sa politică, aristocrația a slăbit economic, dar ținea invariabil la pozițiile sale. Această situație tensionată a făcut posibilă introducerea autocrației prin trecerea peste legi.</p> <p>Răspunsul trebuie să se concentreze în primul rând la ajungerea lui Pisistrate la putere și la construirea puterii, nu trebuie să se oprească asupra descrierii activității și a dispozițiilor lui Pisistrate.</p> <p>Candidatul utilizează corect noțiunile necesare pentru descrierea sistemului tiranic al puterii și al vieții politice publice din Atena.</p>	
Redactare, corectitudine a limbajului	Raționament clar, corectitudine a limbajului, ortografie	1

25. Formarea democrației în Atena (II)

Criteria de evaluare	Rezolvare optimă	Puncte
Înțelegerea sarcinii	Candidatul prezintă cum au condus la creșterea puterii economice a demosului și a rolului său politic dispozițiile diferiților politicieni din Atena.	3
COMPETENTE	<p>1.1. Culegerea informațiilor din surse istorice (obiecte, documente etc.), formularea concluziilor.</p> <p>3.7. Cunoașterea denumirilor epocilor istorice mari și mici, a ordinii și a trăsăturilor celor mai importante.</p>	9
	<p>Candidatul aranjează informațiile strânse din surse după criteriile date. Pisistrate a mărit puterea economică a demosului prin faptul că agricultorilor le-a dat împrumut, dar pot fi amintite și construcțiile sale și relațiile comerciale cu celelalte polisuri. Solon a mărit rolul politic al demosului, care a împărțit funcțiile pe baza averii, și mai mult Clistene, care a împărțit locuitorii orașului din punct de vedere teritorial, zdruncinând astfel puterea dinastică a aristocrației. În consiliul celor cinci sute se putea ajunge prin tragere la sorți, astfel fiecare cetățean putea să ia parte în egală măsură la chestiunile comune. Programul de construcție navală (sursa doar indică flota) a lui Temistocle le-a dat de lucru meșteșugarilor.</p> <p>Candidatul observă că pe baza dispozițiilor citate în fragmente evoluția statului din Atena poate fi împărțită pe etape: republica bazată pe clasele de avere (timocrație) → democrație.</p>	
Redactare, corectitudine a limbajului	Raționament clar, corectitudine a limbajului, ortografie	4

26. Sistemul de stat din Sparta

Criteria de evaluare	Rezolvare optimă	Puncte
Înțelegerea sarcinii	Candidatul prezintă funcționarea statului spartan.	3

Criterii de evaluare		Rezolvare optimă	Puncte
C O M P E T E N Ț E	1.2. Compararea informațiilor provenite din surse diferite.	Candidatul culege din fragmentele citate instituțiile statului spartan și le interpretează funcțiile (adunarea poporului = adunarea armatei, consiliul bătrânilor [gerusia], regat ereditar). Pe baza surselor și a figurii prezintă procesul legiurii. Poate să se oprească asupra faptului că nici sursele și nici figura nu amintesc de efori (supraveghetori), pentru că această funcție importantă nu avea rol în legiuire (execuție, control).	9
	1.11. Formularea unei opinii cu privire la evenimente și persoane care pot fi interpretate în mod contradictoriu.	Sursa istorică arată foarte bine că rolul adunării populare din Sparta era limitat. În principiu în chestiunile esențiale decidea adunarea poporului, dar acest drept era limitat de consiliul bătrânilor (gerusia) și de cei doi regi: numai ei puteau să propună legi și puteau să ignoreze decizia adunării populare.	
	2.1. Identificarea noțiunilor istorice, utilizarea lor corectă.	Candidatul utilizează corect noțiunile necesare pentru dezbaterăa temei (de ex. regat dublu, consiliul bătrânilor, adunare populară, lege, stat oligarhic sau aristocratic).	
Redactare, corectitudine a limbajului		Raționament clar, corectitudine a limbajului, ortografie	4

1.3. Ascensiunea și criza republicii romane, formarea autocrației

27. Criza țărănimii romane

a) despre țărănime

b) Războiul: 3., 5. *Concursul economic:* 1., 2., 4.

c) *Nume:* de ex. Scipio *Bătălie:* de ex. Zama

Interpretare: Țăranii romani s-au dus să se lupte pe teritorii îndepărtate în speranța prăzii și a îmbogățirii, însă prada și pământurile cucerite au fost luate de conducători, de distinși. Țăranii au devenit săraci.

d) Provincia cea mai vestică: Hispania, cea mai sudică: Africa (în locul Cartaginei)

28. Intensificarea conflictului generat de problema agrară

a) *Denumirea:* senat *Rolul:* a guvernat provinciile, a avut o influență decisivă în ceea ce privește închirierile din pământurile comune de pe teritoriile cucerite.

b) *Denumirea:* ordinul cavaleresc *Rolul:* prin intermediul reformelor a obținut o influență politică (ei au primit dreptul judecării), și pentru că veniturile statului proveneau din arendarea impozitelor obținută de ei, prin influența lor mărită s-au micșorat plățile lor în trezorerie, care s-a golit.

c) *Denumirea:* optimații *Rolul:* fiind conducătorii armatei și ai statului ei au primit cea mai mare parte din pământurile comune.

d) *Denumirea:* plebeii *Rolul:* stratul lor cel mai larg, țăranii, au devenit săraci în războaie. Pretenția lor cea mai importantă a fost ca să poată închiria și ei pământurile comune.

e) *Denumirea:* proletarii

Rolul: au primit pământ pe baza reformelor Gracchilor, astfel au ajuns în conflict cu proprietarii pînă atunci ai pământurilor.

29. Războaiele Romei

Litera care indică locul	Denumirea locului	Litera care indică descrierea evenimentului	Ordinea descrierii urmării
a	Cannae	B	2.
b	Zama	E	4.

Litera care indică locul	Denumirea locului	Litera care indică descrierea evenimentului	Ordinea descrierii urmării
c	Pharsalos	C	5.
d	Actium	D	1.
e	Capua	A	3.

30. Sulla

a) consul, dictator, tribun popular, praetor, questor

b) refuză

c) *Fragmente de text:* 1. „Ca să rămână aparența constituției vechi...” 2. „A anulat legi și a introdus noi legi.” 3. „...fiecare, care aspira la putere și-i păsa de originea lui, ocolea de acum încolo această funcție.”

31. Iulius Caesar

Se vor înscrie, în ordine: Spartacus / Pompei / consul / primul triumvirat / consul / provincie / de durată (longeviv) / Roma / 48 î. Hr.

32. Reformele Fraților Gracchus

Criteria de evaluare	Rezolvare optimă	Puncte
Înțelegerea sarcinii	Candidatul evaluează în primul rând realitatea reformelor Fraților Gracchus.	1
COMPETENȚE	1.1. Culegerea informațiilor din surse istorice (obiecte, documente etc.), formularea concluziilor. 1.11. Formularea unei opinii cu privire la evenimente și persoane care pot fi interpretate în mod contradictoriu.	10
	3.6. Plasarea în timp și spațiu a unor evenimente istorice concrete.	
	2.1. Identificarea noțiunilor istorice, utilizarea lor corectă.	
Redactare, corectitudine a limbajului	Raționament clar, corectitudine a limbajului, ortografie	1

33. Consecințele războaielor de cucerire

Criteria de evaluare	Rezolvare optimă	Puncte
Înțelegerea sarcinii	Candidatul vorbește pe baza figurii și pe baza textului din manual despre criza republicii.	4
COMPETENȚE 1.1. Culegerea informațiilor din surse istorice (obiecte, documente etc.), formularea concluziilor. 1.3. Compararea informațiilor provenite din surse diferite. 1.5. Culegerea de informații și tragerea concluziilor din tabele statistice simple, diagrame, grafice, cronologii. 3.6. Plasarea în timp și spațiu a unor evenimente istorice concrete. 3.7. Cunoașterea denumirilor epocilor istorice mari și mici, a ordinii și a trăsăturilor celor mai importante. 4.1. Clasarea cunoștințelor conform relației cauză/efect. 2.1. Identificarea noțiunilor istorice, utilizarea lor corectă.	Candidatul culege din figură și din textul manualului și interpretează consecințele războaielor de cucerire (problema pământului, falimentarea țărănimii, criza armatei, formarea marilor proprietăți funciare sclavagiste etc.). Indică și elementele care se găsesc în doar unul dintre documente, de ex. detalierea crizei armatei (disciplină militară, completare), formarea marilor moșii. Semnalează că perioada dezbătută este mijlocul secolului al II-lea î. Hr., epoca crizei republicii, al cărei precedent îl constituie războaiele de cucerire ale Romei. Candidatul prezintă componentele crizei în corelația cauzelor și urmărilor. (de ex. în falimentarea țăranilor mici proprietari a avut un rol important nu numai serviciul militar, ci și concursul proprietăților mari funciare sclavagiste, care funcționau mai eficient, dispunând din belșug de forță de muncă). Se referă și la faptul că criza a avut și urmări militare și politice. Candidatul utilizează corect noțiunile epocii (de ex. cucerire, provincie, arendarea pământurilor comune, optimații).	12
Redactare, corectitudine a limbajului	Raționament clar, corectitudine a limbajului, ortografie	5

34. Augustus și Caesar

Nu Augustus	Argumentare
C	Fiindcă unul dintre sprijinii cei mai importanți ai puterii lui Augustus era corpul de gardă supus lui.
E	Fiindcă Augustus a menținut formalitățile republicane vechi, n-a primit funcții definitive.
F	Fiindcă Octavianus nu i-a iertat pe Brutus și Cassius, ci i-a ucis.
G	Fiindcă Augustus n-a avut funcția de dictator.

35. Sistemul principatului (I)

acordă atribuția : A; administrează: E; înregistrează membrii: B; putere nelimitată de comandant: D; examinează: C

36. Noțiunile istoriei romane

a) *provincia*: provincie în afara Italiei, care aparține de Imperiul Roman. În fruntea ei stătea un locțiitor numit, locuitorii ei plăteau impozit Romei. În timpul principatului provinciile vechi au aparținut mai departe de senat, cele noi însă au fost puse sub conducere imperială.

b) *principat*: este o formă de stat în Imperiul Roman care păstrează instituțiile, formele republicii, dar în esență este monarhică. Augustus l-a înființat, care ca „primul cetățean” al satului (princeps) a concentrat toată puterea în mâinile sale.

c) *dictator*: un magistrat înființat în 510 î. Hr., funcționabil exclusiv în cazul unui pericol extraordinar în Roma. Persoana numită de senat dispunea de putere deplină. Îi era acordată o perioadă de maximum jumătate de an de funcționare. În perioada crizei republicii puteau să-i extindă puterea pe o perioadă nelimitată.

d) *consul*: o funcție de conducere în republica romană, care a fost ocupată anual de câte două persoane. L-au ales din 510 î. Hr. Sarcina lor era convocarea adunării populare, conducerea dezbaterilor acestora, executarea hotărârilor luate, judecătoria, conducerea armatei.

37. Politica externă a lui Augustus

a) *Legendă*: verde mai închis: Extinderea Imperiului Roman la ajungerea la putere a lui Augustus; verde mai deschis: Cuceririle lui Augustus; semn al bătăliei: Actium (31 î. Hr.) – Octavianus îl învinge pe Antonius.

b) Augustus a ținut cont de siguranța Imperiului Roman și de crearea păcii. (1 punct) În războaiele sale s-a străduit la rezolvarea problemelor, și vroia să formeze o graniță bazată pe hotarele naturale (Rinul, Dunărea). (1 punct)

38. Sistemul principatului (II)

Criterii de evaluare		Rezolvare optimă	Puncte
Înțelegerea sarcinii		Candidatul caracterizează sistemul principatului.	3
COMPETENTE	1.2. Compararea informațiilor provenite din surse diferite.	Candidatul compară figura structurii și autobiografia. Textul sugerează respectul tradițiilor republicane, în același timp se poate constata pe baza textului și a figurii, că Augustus a pus instituțiile republicii în slujba autocrației sale – de ex. a cumulat funcțiile care îi asigurau putere (consul, imperator, propraetor, tribun). Deși n-a primit titlul de dictator, a deținut funcțiile importante ale republicii nu numai un an, ci un timp mai îndelungat. „Îngrijirea de provizii în timpul mării foamete” a făcut posibilă dispunerea de Egipt și de trezorerie, ceea ce candidatul poate citi de pe figură.	9
	1.7. Reprezentarea schematică a relațiilor sociale și a structurilor de guvernare.		
	3.7. Cunoașterea denumirilor epocilor istorice mari și mici, a ordinii și a trăsăturilor celor mai importante.		
	4.13. Recunoașterea rolurilor unor persoane, partide, grupări în evoluția unor evenimente istorice.	Figura accentuează și faptul, că baza puterii lui August sunt garda de corp, armata și controlul Egiptului (și al celorlalte provincii imperiale). Sursa istorică e și mărturia faptului, că principatul a pus capăt epocii războaielor civile și al crizei republicii prelungite de decenii. Concluzia finală a candidatului poate fi faptul că pe lângă păstrarea aparențelor republicii, Augustus și-a construit dictatura. Sistemul de guvernare construit de Augustus a fost în vigoare pînă în secolul al III-lea d. Hr.	
	2.1. Identificarea noțiunilor istorice, utilizarea lor corectă.	Candidatul utilizează corect noțiunile epocii (de ex. principe, hotare naturale, Pax Romana).	
Redactare, corectitudine a limbajului		Raționament clar, corectitudine a limbajului, ortografie	4

39. Propaganda lui Augustus

Criterii de evaluare		Rezolvare optimă	Puncte
Înțelegerea sarcinii		Candidatul prezintă și evaluează mijloacele propagandei lui Augustus.	3
	1.1. Culegerea informațiilor din surse istorice (obiecte, documente etc.), formularea concluziilor.	Candidatul examinează sursele ca mijloace ale propagandei, se oprește asupra faptului, cum au servit propaganda diferitele mijloace: banii, prin simbolica lor percepută de toți indiferent de limba maternă, au ajuns în	9

Criterii de evaluare		Rezolvare optimă	Puncte
COMPETENTE	1.2. Compararea informațiilor provenite din surse diferite. 1.3. Interpretarea documentelor istorice după criterii stabilite. 1.11. Formularea unei opinii cu privire la evenimente și persoane care pot fi interpretate în mod contradictoriu.	toate provinciile imperiului. Pe inscripția din Ancara (care se putea citi în mai multe orașe importante ale imperiului) pe la sfârșitul vieții sale Augustus și-a însumat domnia, și-a justificat faptele. Statuia prin simbolul artei și al imaginilor a legitimat originea divină a lui Augustus. Poezia lui Ovidiu citează cultul zeului Mars Ultor (răzbunătorul Mars) – Augustus și-a stabilit originea provenind de la zeul acesta. (Candidatul poate să amintească pe baza cunoștințelor sale, că autorul poeziei, Ovidiu, care împreună cu Vergilius, Horațiu, Livius a fost membrul acelui cerc spiritual format în jurul lui Augustus, care la inițiativa lui Maecenas a creat o legătură strânsă între politică și literatură.) Candidatul poate aminti că propaganda era mijlocul important în exercițiul puterii: a slujit legitimarea dictaturii. Unul dintre temele importante este originea lui Augustus. Poziția statuii, figura așezată la piciorul lui și pe platoșa sa indică originea sa divină. O altă temă importantă este „politica pacificatoare” a lui Augustus. Aceasta avea un conținut dublu: pe o parte accentua semnificația cuceririlor sale (text, bani), iar pe de altă parte accentua că scopul lui era asigurarea păcii, ceea ce poate fi dovedit de schema hărții, pentru că scopul cuceririlor era ajungerea la granițe naturale, și astfel asigurarea ocrotirii imperiului.	
	2.1. Identificarea noțiunilor istorice, utilizarea lor corectă.	Candidatul utilizează corect noțiunile epocii principatului (de ex. instituții ale republicii, propagandă, magistrați, hotare naturale, legitimare).	
Redactare, corectitudine a limbajului		Raționament clar, corectitudine a limbajului, ortografie	4

1.4. Credința, arta și știința lumii antice

40. Religia egipteană, elenă și cea creștină timpurie

a) *Comparația religiei elene și a creștinătății timpurii*: 1., 3., 5., 6.

b) *Comparația religiei elene cu religia egipteană antică*: 2., 4.

41. Arhitectura orașelor romane

Numărul imaginii	Litera care indică sursa	Denumirea tipului de clădire
1.	D	conductă de apă
2.	C	baie
3.	A	templu
4.	B	teatru

42. Construcția urbană romană

a) pe băi, temple, statui, basorelieuri

b) serbare, recunoaștere

c) Unul: organizarea unor spectaculozități, jocuri de circ, împărțire de cereale, celălalt: construcții, ridicarea unor clădiri comune și statuilor. El îl consideră mai prețios pe cel din urmă.

43. Continuitatea artei antice

a) de ex. statuia ecvestră a lui Marcus Aurelius b) de ex. arcul de triumf al lui Septimius Severus
c) de ex. columna lui Traian d) de ex. Parthenonul e) de ex. statuia Pantheonului f) de ex. teatrul de la Epidaur

44. Jocurile olimpice odinioară și astăzi

Criterii de evaluare		Rezolvare optimă	Puncte
Înțelegerea sarcinii		Candidatul compară jocurile olimpice antice și moderne.	1
C O M P E T E N Ț E	1.1. Culegerea informațiilor din surse istorice (obiecte, documente etc.), formularea concluziilor.	Candidatul știe că primele jocuri olimpice au fost organizate în 776 î. Hr. Pe baza hărții atlasului istoric poate constata că Olimp s-a aflat în Peninsula Pelopones și a fost unul dintre locurile de cult cele mai semnificative ale lumii elene antice: aici a stat sanctuarul lui Zeus și o statuie al lui Zeus. (Poate să știe că grecii au organizat astfel de concursuri și în alte orașe.)	10
	1.4. Utilizarea hărților istorice la acumularea cunoștințelor.	Jocurile olimpice din epoca modernă, reluate în 1896, sînt organizate în spiritul revocării tradițiilor antice.	
	3.6. Plasarea în timp și spațiu a unor evenimente istorice concrete.	Candidatul poate compara jocurile antice cu cele din epoca modernă. Adună din textul istoricului punctele de vedere ale comparației (diletantism și profesionalism, armonia corporală și spirituală ca scop, conviețuirea pașnică dintre națiuni). Poate formula și independent puncte de vedere (de ex. cercul participanților, stabilitatea probelor de concurs, a locurilor, sau varierea lor, regulile, premiile). Este importantă accentuarea asemănării scopurilor (de ex. ideea păcii) și a diferențierii lor (antichitate: un scop cultic – prezentarea admirației lui Zeus, azi: concursul pașnic dintre națiuni).	
	3.7. Să fie capabil să caracterizeze din mai multe aspecte diferite epoci istorice.	Candidatul utilizează corect noțiunile necesare pentru prezentarea temei (de ex. sanctuar, stadion, luncă sfântă, denumirea probelor de concurs).	
	4.9. Prezentarea antecedentelor istorice ale evenimentelor actuale.		
	2.1. Identificarea noțiunilor istorice, utilizarea lor corectă.		
Redactare, corectitudine a limbajului		Raționament clar, corectitudine a limbajului, ortografie	1

45. Plimbare într-un oraș roman antic

Criterii de evaluare		Rezolvare optimă	Puncte
Înțelegerea sarcinii		Candidatul prezintă arhitectura urbană romană și clădirile caracteristice ale orașelor. Din particular (Aquincum) deduce generalul (orașele romane).	4
C O M P E T E N Ț E	1.1. Culegerea informațiilor din surse istorice (obiecte, documente etc.), formularea concluziilor.	Candidatul poate afirma pornind de la hartă că Aquincum este un oraș tipic provincial, de-a lungul graniței (provincia Pannonia, Dunărea). Poate vorbi despre formarea orașului (Augustus – cucerire, Caracala – acordarea dreptului de cetățenie).	12
	1.4. Compararea informațiilor provenite din surse diferite.	Citește de pe harta orașului așezarea clădirilor comune, le numește funcțiile: forumul este un centru de comerț și centrul vieții publice, băile sînt scenele igienei, sportului și a amuzamentului, amfiteatrul a slujit petrecerea mulțimii, sanctuarele sînt scenele vieții religioase în apropierea centrului. Poate observa rețeaua de drumuri și conducta de apă.	
	3.1. Identificarea scenelor istorice pe baza diferitelor hărți.		

Criterii de evaluare		Rezolvare optimă	Puncte
3.6. Plasarea în timp și spațiu a unor evenimente istorice concrete.	Comparând harta cu sursele textuale poate constata că au contribuit mai mulți factori la dezvoltarea orașelor romane: politica imperială, interesele militare ale imperiului a pretins o rețea deasă de drumuri, accesibilitatea orașelor, infrastructura lor (conducele de apă, drumuri de piatră) a mărit puterea de atracție a orașelor, cetățenii înstăriți au dorit să contribuie la înfrumusețarea orașului concurând. Întreținerea orașului, dezvoltarea infrastructurii era supravegheată de consiliul orașului.		
2.1. Identificarea noțiunilor istorice, utilizarea lor corectă.	Candidatul utilizează corect noțiunile necesare pentru dezbaterăa temei (de ex. imperiu, provincie, conductă de apă, infrastructură, amfiteatru).		
Redactare, corectitudine a limbajului	Raționament clar, corectitudine a limbajului, ortografie		5

46. Doi istorici din Antichitate (I)

Tucidide: A-B-E-F-G Livius: C-D-H-I

47. Doi istorici din Antichitate (II)

a) 1. – T; 2. – T; 3. T; 4. – T; 5. – L; 6. – nici unul

b)

Istoric	Scopul istoriografiei	Revendicările ridicate față de istoric
Tucidide	„descoperirea adevărului”	„Adevărul său să fie controlabil” Să scoată la iveală adevărul pe baza dovezilor și prin temeinicie necesară.
Liviu	„putem observa morala a celor mai diferite evenimente, ca pe un monument care se află departe, și putem alege ce să urmărim în interesul nostru și al statului” sau: (Aș dori ca fiecare cititor al meu să fie atent la) „ce fel de moravuri existau și ce fel de bărbați și-au remarcat și au mărit puterea lor prin virtute în timp de pace, cât și în timp de război.”	„Toate acele evenimente mai mult înfrumusețate cu istorisiri poetice decât bazate pe date istorice, pe care tradiția le povestește despre timpurile dinaintea fondării sau planului fondării Orașului, nu intenționez să le confirm sau să le contest.”

48. Savanții greci din Antichitate

Om de știință	Temă	Text din manual	Citat
Herodot	4.	F	IV.
Tucidide	1.	B	V.
Socrate	3.	D	II.
Platon	2.	C	VI.
Aristotel	5.	A	III.

49. Aristotel

a) Cu relația (raportul) teoriei și practicii

b) Știința veche greacă a fost o știință teoretică (speculativă) (1 punct); între teorie și practică n-a existat o relație (1 punct)

c) cu metafizică (filozofie), logică, politică, fizică, etică

50. Doi savanți din Antichitate (III)

Criterii de evaluare		Rezolvare optimă	Puncte
Înțelegerea sarcinii		Candidatul compară opiniile lui Tucidide și Livius despre scrierea istoriei.	1
C O M P E T E N Ț E	1.1. Culegerea informațiilor din surse istorice (obiecte, documente etc.), formularea concluziilor.	Candidatul constată că Tucidide, istoric grec, a trăit în secolul V î. Hr., iar Titus Livius, istoric roman este contemporan cu Augustus.	5
	1.8. Prezentarea felului în care se reflectă în sursa examinată, situația personală a autorului.	Alege din cele două surse istorice acele indicii, care se referă la opiniile proprii ale istoricilor despre munca lor (de ex. Tucidide – descoperirea adevărului, explorarea faptelor pe baza celor mai clare dovezi și printr-o întemeiere proprie; Livius – „această materie cere o muncă nemaipomenită”, nu intenționează nici să confirme, nici să conteste istorisirile auzite). Constată asemănările dintre principiile celor doi istorici (de ex. respectul dovezilor) și diferențele (de ex. își tratează în mod diferit sursele, prețuiesc diferit utilitatea prelucrărilor mitologice, artistice).	
	3.6. Plasarea în timp și spațiu a unor evenimente istorice concrete.	Candidatul poate indica faptul, că Tucidide a fost martorul ocular al războiului peloponesiac, prezintă evenimentele ca un contemporan. Aceasta face posibil să facă rost primul de date și fapte importante, în același timp fiind contemporan, cu greu putea să întrevadă toate corelațiile și să rămână obiectiv. Livius a întreprins rezumarea întregii istorii romane. Scopul lui nu era în primul rând reconstrucția fidelă a realității istorice, ci prezentarea unor exemple morale. Putea să ajungă la sursele importante ale istoriei orașului, însă recunoaște el însuși că a introdus în lucrarea sa și istorisiri mitologice.	
	2.1. Identificarea noțiunilor istorice, utilizarea lor corectă.	Candidatul utilizează corect noțiunile necesare pentru prezentarea temei (de ex. sursă istorică, critica izvoarelor, istoriografia, războiul peloponesiac, războaie civile)	
Redactare, corectitudine a limbajului		Raționament clar, corectitudine a limbajului, ortografie	1

51. Panonia

Criterii de evaluare		Soluția optimă	Puncte
Înțelegerea sarcinii		Candidatul prezintă procesul romanizării prin exemplul Panoniei.	3
C O M P E T E N Ț E	1.1. Culegerea informațiilor din surse istorice (obiecte, documente etc.), formularea concluziilor.	Pe baza schiței de hartă constată că cele două forme ale romanizării, construirea vilelor și inscripțiile latine nu sînt repartizate în mod egal pe teritoriul provinciei. În unele regiuni însă răspîndirea celor două fenomene este identică. Poate deduce că aceste regiuni semnifică împrejurimile orașelor romane.	9
	1.2. Compararea informațiilor provenite din surse diferite.		

Criteria de evaluare	Soluția optimă	Puncte
<p>3.1. Identificarea scenelor istorice pe baza diferitelor hărți.</p> <p>3.3. Localizarea pe hartă a diferitelor regiuni constituite pe parcursul evoluției istorice</p> <p>3.7. Cunoașterea denumirilor epocilor istorice mari și mici, a ordinii și a trăsăturilor celor mai importante.</p> <p>2.1. Identificarea noțiunilor istorice, utilizarea lor corectă.</p>	<p>Candidatul compară harta cu sursa textuală și confirmă afirmațiile acesteia: prezența culturii romane (romanizarea) nu s-a extins în toată provincia. Pe baza hărților atlasului istoric și pe baza cunoștințelor sale poate constata că pe teritoriile neatinse de vile și inscripții au trăit probabil celții.</p> <p>Candidatul numește pe baza schemei hărții și pe baza atlasului istoric câteva orașe romane: de ex. Carnuntum, Aquincum, Savaria, Sirmium.</p> <p>Poate constata că Panonia a fost împărțită în două provincii: Panonia Superioară și Panonia Inferioară. Pe scurt face cunoscut, cum a devenit Panonia parte a Imperiului Roman: cucerirea lui Augustus, construcția limesului, rangul de municipiu conferit orașelor etc.</p> <p>Candidatul descrie pe baza surselor istorice noțiunea romanizării, definește componentele ei principale (utilizarea limbii latine, preluarea obiceiurilor, urmarea stilului arhitectonic etc.). Utilizează corect noțiunile epocii (de ex. provincie, barbari, celții, limes, municipiu).</p>	
Redactare, corectitudine a limbajului	Raționament clar, corectitudine a limbajului, ortografie	4

1.5. Apariția și răspîndirea creștinismului

52. Apariția creștinismului

De completat în ordine: În Palestina / în secolul I. d. Hr. / monoteist / Pe Isus Hristos / Biblia (Noul Testament) / episcopi / biserică

53. Creștinismul și alte religii

a) creștină b) islam c) romană antică d) budism

54. Compararea religiei romane cu religia creștină

Afirmații	Creștinătate	Religia romană
Este o religie monoteistă.	X	
Ridică cerințe morale severe pentru oameni.	X	
Tezele importante ale religiei sînt rezumate de scrieri sfinte.	X	
Scopul prezentării ceremoniilor religioase este cîștigarea bunăvoinței zeului(lor).		X
Au preluat de la multe alte popoare respectul diferiților zei.		X
Pe parcursul ceremoniilor apare o relație spirituală profundă între zeu(i) și omul.	X	

55. Primii creștini

Fapte (exemple)	Părerii (exemple)
Obişnuiesc să se adune; cîntă; „...ca să consume împreună cina lor comună și nevinovată,” s-a răspîndit această superstiție	Se poate opri răspîndirea religiei; se poate desființa.